

אברהם

ויקראו לפניו אברהם (בראשית מא, מג)
"זה יוסף שהיה לך בחימה" (ד"ס)

מתורתו ומשנתו של
שר התורה הגאון הקדוש
רבי יוסף ענגיל זצ"ל

פרשת תולדות תשפ"ד • שנה ג' - גליון קמ"ט • מכון "אוהבי תורה" להוצאת ספרי רבינו זי"ע

תפארת יוסף

פנינים על פרשת השבוע

בית האוצר

מערכת א כלל יד

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפרן אדם אחות לבן וגו' (כה, ס).

שבח רבקה בשלשה ייחוסים האדם

בספר יד אליהו להגר"א ז"ל בברכות (ו; ביאורי אגודת שם אות כ ד"ה א"ר) כתב אהא דכל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו (ברכות שם), וז"ל: ענין הקביעות מקום, כי יש לאדם שתי נשים, האשה, והבית - שהוא מקום, כי האדם והאשה הם דכורא, ועיקר הנוקבא הוא המקום, וכן הארץ, כי על כן נקראת 'אדמה' שהיא נוקבא, על משקל 'תקמה' מן חכם כו', עכ"ל ז"ל. הנה כתב ז"ל כי אדם הוא דכר ד'אדמה', כי יש אל האדמה ייחוס לעומת האדם - כייחוס הנקיבה אל הזכר.

ועיין בספר גור אריה על התורה (כאן אות יט ד"ה ואם), 'ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפרן אדם אחות לבן וגו'. וברש"י: להגיד שבחה, שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי רשע, ולא למדה ממועשיהם, עכ"ל. ובגור אריה ז"ל: כי השלשה אלו יש לאדם ייחוס והצטרפות, כי האב הוא סיבה לתולדה, שממנו יצא, והאח הוא חצי בשרו, שהרי הם כאילו הם דבר אחד, כמו שפירשו רבותינו ז"ל (ספרי פרשת בהעלותך פסקא מ"ז ד"ה אל) אצל 'ויאכל חצי בשרו' (במדבר יב, יג), והמקום - המקבל את האדם - יקרא האדם גם כן על שמו. והוא פירשה מכולם, רצה לומר, מן הפועל אשר יש לכל דבר התייחסות, וגם מן אשר היא חלק ממנו פירשה, וגם מן המקבל - שהוא המקום, ולכל אחד יש התייחסות מיוחד וצירוף בפני עצמו, והיא פירשה מכולם, עכ"ל.

כוונתו, כי יש שלשה ייחוסים לאדם, האב - הוא למעלה ממנו וסבה לו, והאח - הוא השתוות לו וחלק ממנו, והמקום - הוא נוקבא דידיה ולכן הוא למטה ממנו, כי הנוקבא מדריגתה למטה מן הזכר. וזהו שכתב כי ייחוס המקום לאדם - במה שהוא מקבל את האדם, כי ייחוס זה הוא ייחוס הנוקבא על הזכר, וכמו שרמזנו תחלת דברינו.

בית האוצר

מערכת א כלל א

ויאמר יעקב מכה כיום את בכרתך לי (כה, לא).

אופן קנין הבכורה | גוף לפירות בבן נח

עיין בספר גור אריה על התורה בראשית (כאן אות מח),

שהקשה בענין הבכורה שלקח יעקב מעשו, וז"ל: אך קשה, דלא שייך מכירה בדבר שאין בו ממש, ולא יפול עליו קנין (רמב"ם הלכות מכירה פכ"ב ה"ג). וצריך לומר, שהיה מקנה עשו גופו ליעקב לענין הבכורה ולכל זכות הבכורה, והוי קנינו קנין (רמב"ם שם ה"ד), עכ"ל ז"ל.

ומוכח מזה דהאבות יצאו מכלל בני נח, דאם לא כן, הא אין לבן נח קנין בבן נח אחר בגופו - רק במעשה ידיו, וכמבואר ביבמות (מו). וגיטין (לה). ויש לדחות, דשיהיה הגוף בעצם קניו - הוא דליתא בבני נח, מה שאין כן גוף לפירותיו שפיר נקנה גם בבן נח.

ועיין נזיר (סא): דעובד כוכבים ליתיה ב'והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם' (ויקרא כה, מו), ופירשו רש"י ותוספות (ד"ה רב) הטעם, משום דאין קונה את עכו"ם חבירו לגופן, ולא שייך שינחילוהו לבנו, עיין שם. וצריך לומר, דאף על גב דלמעשה ידיו קונה שפיר גם את עכו"ם חבירו, ואם כן הרי יכול להוריש המעשה ידיו לבנו, עם כל זה לא מיקרי זה 'והתנחלתם אותם', ד'אותם' - גופם משמע, עיין פסחים (צה). 'ככל חקת הפסח יעשו אותו' (במדבר ט, יב) - במצות שבגופו הכתוב מדבר.

ואם כן מוכח מזה לכאורה, דגם קנין לפירותיו אין העכו"ם קונה לעכו"ם חבירו, דאם לא כן, הא תו משכחת ליה שפיר 'והתנחלתם אותם', כיון שיש לו קנין בגופו לפירותיו, ומוריש שפיר את הגוף לבנים - לפירות, ויש לדחות, ובאתי רק להעיר.

אוצרות יוסף

דרשת

ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד ערשים וגו' ויבז עשו את הבכרה (כה, לד).

עשו שביזה את העבודה

שענינה 'גדלות' נקרא 'קטן' ו'ננס'

הנה, עבודת הקרבנות עניינו 'גדלות', וכמבואר בש"ס זבחים (טו); כאדם האומר לחבירו, פלוני ננס הוא ופסול לעבודה, עיין שם דהפסול לעבודת קרבנות מתארין אותו סתם ב'ננס'. ומשמע דעבודת הקרבנות מהותו 'גדלות' - היפוך הננסות והקטנות, ועל כן הפסול לעבודה נקרא 'ננס'.

ועל כן, עשו דביזה את הבכורה, דהיתה אז עבודה בבכורות (עיין זבחים קיב); וביזה בזה איפוא עניין עבודת הקרבנות דענינו גדלות, ולכן מדה כנגד מדה נאמר בו

(עובדיה א, ב) "קטן נתתיך בגוים, ודו"ק. וזהו בבראשית רבה (סח, יא) על הכתוב (להלן כו, א) 'ויקרא את עשו בנו הגדול', אמר הקדוש ברוך הוא, אם בעיניכם הוא גדול, בעיני הוא ננס שבננסים, עיין שם. והוא כש"ס זבחים הנ"ל, דפסול וניגוד עבודת הקרבנות הוא ננסות, ועל כן עשו דביזה עבודת הקרבנות, לכן נקרא 'ננס שבננסים', ודו"ק.

גליוני הש"ס

יומא עה.

וייחד יצחק וגו' ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל וגו' (כו, לב).

טעם של איסור בציודו של עשו

איתא ביומא (עה), טעם כל המינין טעמו במן. והנה אם טעמו טעם מאכלות אסורות, בזכרוננו שראיתי באיזה ספר נדבר מזה.

ועיין ספר בנין אריאל על התורה (בפרשתנו ד"ה בראשית), על הבראשית רבה (סז, ב) על הכתוב 'ואוכל מכל', דדרש - מכל מה שנברא בששת ימי בראשית. עיין שם מה שהביא כעין זה בשם **היפה תואר** (שם ג, ד"ה ודע), ומה שכתב שם על זה [וז"ל: וכתב היפה תואר וז"ל, ודע דבמדרש אסתר (ב, ד) איתא, וז"ל: רבי חייא הוי ליה חד רחים, פירוש, אוהב נאמן, עביד ליה סעודתא, האכילו מכל מה שנברא בששת ימי בראשית. והקשה בו בעל **דרך אמונה** (שער ב דף י), דאם כן האכילו דברים טמאים כו', והנה הדבר ההוא יקשה לדעתו באגדה זו, עכ"ל היפה תואר.

ולי נראה, דבאגדה זו לא קשה מידי, דאיתא בחולין (טק) אמרה ליה ילתא לרב נחמן, מכדי כל דאסר רחמנא שרא לן כוותיה, אסר לן דמא - שרא לן כבדא, נדה - דם טוהר, חלב בהמה - חלב חיה, חזיר - מוחא דשיבוטא, גירותא - לישנא דכוורא, אשת איש - גרושה בחיי בעלה כו', עיין שם. הרי דהטעם הנמצא בטהורים, נמצא גם ב'ואוכל מכל', שטעם במאכל הזה מכל מה שנברא בששת ימי בראשית, היינו הטעם הנמצא בהם, אתי שפיר דגם הטעם הנמצא בדברים הטמאים והאסורים טעם במאכל זה, כמו שטעם טעמן של דברים המותרים במאכל זה, שכל הנמצא באלו נמצא באלו, מה שאין כן באותה אגדה דמגילת אסתר, דמיירי בממשן של מיני הסעודה, שם אפשר לדקדק מה שדקדק המחבר דרך אמונה, וק"ל.

שחפץ, אם חשב לאכול חזיר או שאר איסורין וטעמן במן אי עבד איסורא. והשבת, דכיון דידוע דמה שאוכל הוא היתר - סגי. והראיה, דילתא אמרה (חולין שם) בעינן למיכל בשרא בחלבא, ואמר לה רב נחמן וזיקו לה לחלי, אם כן אפילו טועם איסור, כיון דמה שאוכל יודע שהוא היתר - אין בדבר איסור. ותו, דזה היה מעשה שמים להתהפך המן כפי מה שרוצה לטעום, ואם חשב לאכול איסור המן - לא היה מתהפך אם היה עושה איסור בזה. וראה עוד **תפארת יוסף** פרשת בשלח עמוד שסג הערה קפא, בשם **החידושי הרי"ם** זצ"ל.

(ד המשיך לשונו: "ועל כן התפלה דהוא במקום קרבן (ברכות כו), לכן גם כן עניינה גדלות, וכמבואר בש"ס מגילה (כז), 'ואת כל בית גדול שרף באש' (מלכים ב טו, ט) - מקום שמגדלין בו תפלה".

(ה בתמיה, דאין זכה יצחק לברכה, הרי אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המידוי ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין, כדאיתא בבבא מציעא מב. עיין שם.

(ו עיין פתח עינים חולין קט: ד"ה בעינן שכתב: "מכאן השבתי לנכבד גביר אחד, שחקר בעיני המן שהיה משתנה והיה טעמו כטעם הדבר

סוגיית ידיעה ובהירה בתורת רבינו הגה"ק רבי יוסף ענגיל זיע"א

מתוך: גליוני הש"ס; בית האוצר ~

"שמה תאמר, והלא הקדוש ברוך הוא יודע כל מה שיהיה קודם שיהיה, ידע שזה יהיה צדיק או רשע או לא ידע. אם ידע שהוא יהיה צדיק - אי אפשר שלא יהיה צדיק, ואם תאמר שידע שיהיה צדיק - ואפשר שיהיה רשע, הרי לא ידע הדבר על בוריו.

דע, שתשובת שאלה זו ארוכה מאד ורחבה מני ים, וכמה עיקרים גדולים והררים רמים תלויים בה. אבל צריך אתה לידע ולהבין בדבר זה שאני אומר, כבר בארנו בפרק שני מהלכות יסודי התורה (הלכה ט-י) שהקדוש ברוך הוא אינו יודע מדיעה שהיא חוץ ממנו - כבני אדם שהם ודעתם שנים, אלא הוא יתעלה - שמו ודעתו אחד, ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בוריו, וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצוא אמתת הבורא, שנאמר (שמות לג, כ) 'כי לא יראני האדם חיה', כך אין כח באדם להשיג ולמצוא דעתו של בורא, הוא שהנביא אמר (ישעיה נה, ח) 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי'. וכיון שכן הוא, אין בנו כח לידע הישג ידע הקדוש ברוך הוא כל הברואים והמעשים, אבל נדע בלא ספק שמעשה האדם בידי האדם, ואין הקדוש ברוך הוא מושכו ולא גוזר עליו לעשות כן, ולא מפני קבלת הדת בלבד נודע דבר זה, אלא בראיות ברורות מדברי החכמה, ומפני זה נאמר בנבואה שדנין את האדם על מעשיו כפי מעשיו אם טוב ואם רע, וזה הוא העיקר שכל דברי הנבואה תלויין בו".

(רמב"ם הלכות תשובה פ"ה ה"ה)

(שמות כט, לו) 'וחטאת על המזבח', ולא נגמר החיטוי רק בדמים, נמצא בשעת השחיטה כאילו לא היה שם עדיין מזבח, והוא כאילו יצא לחוץ שאינו נאכל, עכ"ל.

והדבר צריך עיון, דאחרי שנפסלה החטאת תחלה (משום 'וצא'), איך קידשה את המזבח אחר כך בהזאת דמיה, ואטו חטאת פסולה יש לה כח לקדש. ועוד, דבגוף הזוהר וההקטרה נמ"י, הא קשיא - דאיך הוזה דמו והוקטרו אימוריו, הרי היו דם ואימורין פסולין, וכי היבא דלענין אכילה אמרין דלא נאכל, לפי שפסול הוא - שנפסל בשעת השחיטה שלא היה עדיין מזבח, הכי נמי הרי ראוי לומר כן לענין הזאת הדם והקטרת האימורים.

ואולם לכל יהי טעם החזקוני הנ"ל משולל ההבנה לגמרי, יש לומר דבאמת הכשר החטאת היה רק מפאת ענין באין כאחד - שהוא עצמו קידש המזבח ועל ידי שהיה מזבח היה ממילא החטאת כשר, אלא דזה הענין של באין כאחד, הועיל רק להכשיר החטאת לגבי מזבח להזאה ולהקטרה, ושיהיה בהזאתו כח לקדש את המזבח, ומה שאין כן לגבי אכילת הבשר לא הועיל זה.

וטעם החילוק, דבאמת להיות שני דברים זה סיבה לזה וזה סיבה לזה - כהך דחטאת, דכשרות החטאת סיבת קדושת המזבח, דעבודתה היא שחיבה את המזבח, וקדושת המזבח סיבת כשרות החטאת, דבאין מזבח הא החטאת נפסלת בשחיטה כנ"ל - ועל כן להיות שתי דברים כאלה, זה סיבה לזה וזה סיבה לזה ויחולו שתייהם, הנה יש בזה קושי ההישג באמת. דהרי הסיבה קודמת למסובב, וקדמת סיבה למסובב היא קדימה כקדמת הזמן, ענין ביאור מלות הגיון להרמב"ם (שער יב), ואם כן הרי המסובב מאוחר אל סיבתו, ואם כן איך שוב אפשר שהמסובב יהיה גם סיבה אל סיבתו אחרי שהוא מאוחר אליו, ואיך יהיה המאוחר סיבה אל הקודם [ולא יתכן זה זולת בסיבה תכליתית אבל לא בסיבה פועלת, וכמובן].

ואולם כל זה הוא רק לגבי האדם, שהוא תחת הזמן ומושג הקדימה והאיחור, ומה שאין כן כלפי מעלה, ששם הכל למעלה מן הזמן ואין שם ענין הקדימה והאיחור כלל, לכן שפיר אפשר שיחולו שני דברים כאחת, אף שזה סיבה לזה וזה סבה לזה". ולכן כלפי המזבח שפיר היתה החטאת כשירה ומקדשת המזבח, ושפיר הוזה דמו והוקטרו אימוריו על המזבח.

וכל זה רק כלפי מזבח, ומה שאין כן לענין אכילת אדם, כיון שהאדם תחת מושג הקדימה והאיחור, ולא שייך לפי ענין השגתו בקדימה ואיחור חלות הסיבה והמסובב יחד וכנ"ל, ועל כן לגבי האדם נחשב פסול בחטאת, שהיה כשרותו רק מסיבת חיות המזבח, וקדושת המזבח רק מסיבת כשרות החטאת, כי זה למעלה ממושג האדם, ולפי ענין האדם שהשגתו רק בקדימה ואיחור, אין שייכות כשרות כזה המסובבת מדבר שהכשרות סיבתו. ולכן לגבי האדם נחשבת שפיר חטאת פסולה, ולכן לא היתה נאכלת, ואף שהחטאת עצמה - בענין עצמה וכלפי מזבח - היתה כשירה באמת, ודו"ק היטב מאוד.

ד לעיל מיניה ביאר שם, שאין החסרון מפאת החיטוי, דהחיטוי וקדושת המזבח באין כאחד, והחסרון רק מפאת השחיטה, שעדיין לא היה קדושת מזבח.

ה ויסוד זה הוא אחת התשובות הידועות לשאלת הידיעה והבחירה, וכמו שהביא **התוספות יום טוב** שם: **"ובמדרש שמואל** כתב דמעיקרא לאו קושיא, לפי שידיעת השם יתברך היא כצופה ומביט העשייה שעושה האדם, והרי אין ראיית האדם למעשה וזולתו מוכרחת העשייה ההיא. כך צפיית השם יתברך מעשה האדם אינו מוכרחתו, ואין שייך לומר שידע מה שעתידי יעשה האדם - ואם כן מוכרח שיעשה, **כי לפניו יתברך אין קדימה ואיחור שאינו בחוק הזמן.**"

באמת לכפרה, הרי הוא אונס גמור על פי גזירת המקום יתברך, ומדוע יוצרך כפרה.

וצריך לומר דאף שהוא גזירה, מכל מקום עדיין הבחירה חפשית לו (ענין רמב"ם הלכות תשובה פ"ה ה"א), ואף דבחטא שוגג איירינו, מכל מקום גם שוגג הוא קצת פשיעה, שלא נזהר להשיג ולדקדק, ועל הפשיעה שבה הוא שמביא קרבן, ועל כן שייך שפיר בחירה שיהיה נזהר ומשיג ומדקדק על עצמו שלא יבא לידי עבירת שוגג.

ומכאן ראייה לדברי הרמב"ם בענין שאלת הידיעה והבחירה, שאין הידיעה מוכרחת הבחירה, דהא יותר מזה מצינו כאן גזירה שיחטא - לא ידיעה לבד, ועם כל זה עדיין הבחירה נשארת, ולכן אם לא בחר לדקדק ולהשיג על עצמו, ובא לידי חטא שוגג, צריך קרבן לכפרה. ויש לדון עוד בכל זה בכמה פנים, ובאתי פה רק להעיר.

כלפי מעלה לא שייך קדימה ואיחור - שהכל למעלה מן הזמן | מטעם זה אמרין 'באין כאחד' במה שנוגע למזבח

ראיתי בחזקוני על התורה (פרשת תצוה כט, יד ד"ה תשרף), ואת בשר הפר וגו' תשרוף באש מחוץ למחנה חטאת הוא' (שם), וז"ל: ויש נותנין טעם למה נשרפו חטאות המילואים וחטאת שמיני למילואים כו'. טעם אחר למה זה נשרף, כמו שמפרש הכתוב 'חטאת הוא' - נתינת טעם למה נשרף, לפי שבא לחיטוי המזבח, דכתיב

הכיפורים, חומר בשעיר - שהשעיר מכפר מיד, ויום הכיפורים מכפר משתחשף. אמר רבי חונה, איתתבת קומי רבי ירמיה (מהך ברייתא על רבי זעירא דמפורש דיום הכיפורים אינו מכפר עד שתחשף), ואמר, תיפתר שהיה בדעתו להביא שעיר אחר ולא הביאו (ועל כן אינו מכפר עד שתחשף, שכל שיש שעיר אין יום הכיפורים מכפר). רבי יוסי בי רבי בון בעי ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד ויכפר מיד". וכונת רבינו במה שכתב 'ענין שם היטב', דהירושלמי נשאר בקושיא - לא כבמסכת בראש השנה.

ג ענין **רמב"ם** הלכות שגגות פ"ה ה'; **רמב"ן** שער הגמול עמוד ער ד"ה ועוד. וראה **תפארת יוסף** פרשת משפטים עמוד רלח הערה רלד, שהארכנו בו.

מקור לענין ידיעה ובהירה

בענין הידיעה והבחירה, ענין ירושלמי ראש השנה (פ"א ה"ג), ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד, ענין שם כל העניין [וז"ל: דאמר רבי קרוספא בשם רבי יוחנן, שלש פינקסיות (ספרים של זכרון מעשה בראשית, קרבן העדה) הם, אחת של צדיקים גמורין, ואחת של רשעים גמורין, ואחת של בינוניים, זה של צדיקים גמורין כבר נטלו איפופסי (חותם) של חיים מראש השנה, זה של רשעים גמורין כבר נטלו איפופים שלהן מראש השנה, של בינוניים כבר ניתן להן עשרת ימי תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים, אם עשו תשובה נכתבין עם הצדיקים, ואם לאו נכתבין עם הרשעים וכו'. רבי חנניה חברוהו דרבנן בעי, ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד. ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי, אין הקדוש ברוך הוא דן את האדם אלא בשעה שהוא עומד בה (שאף על פי שהקדוש ברוך הוא יודע עתידות, אין דן את האדם אלא לפי שעה שהוא עומד בה ולא על העתיד)]. וכזה בירושלמי יומא (פ"ה ה"ז), ענין שם היטב".

להו"א שגזירה שנשיא יחטא חייב קרבן משום הבחירה | ראייה מזה לרמב"ם שאינ הידיעה מוכרחת הבחירה

ענין הוריות (י), 'אשר נשיא יחטא' (ויקרא ד, כב), יכול גזירה (דגורת מלך היא שנשיא יחטא - מדלא כתיב 'ואם נשיא יחטא, רש"י) כו'. וצריך עיון, דאם הוא גזירה, ואם כן הרי מוכרח לחטוא, ואם כן מדוע חייבתו תורה קרבן

א וענין שם **בהשגת הראב"ד** וכבספ משנה ובמגדל עזר. ובאחרונים האריכו בדברי הרמב"ם והראב"ד, ראה **התוספות יום טוב** אבות פ"ג מט"ו; **שלי"ה** הק' תולדות אדם אותיות רצד-רצט; **אור החיים** בראשית ה, ו ד"ה עזר, ואילך. וראה בארוכה **במעיל צדקה** סימן ז שצייץ אליו רבינו **בגליוני הש"ס** ברכות י, ד"ה בעי. וראה עוד **בית האוצר** מערכת ב כלל ט ד"ה ואולם.

ב דאיתא שם: 'כיצד הוא מכפר (מאמתי יום הכיפורים מכפר, קרבן העדה), רבי זעירא אמר, כל שהוא (מיד בכניסתו), רבי חנניה אומר, בסוף וכו'. אמר רבי זעירא, מתניתא מטייעא לרבי חנניה, חומר בשעיר מה שאין ביום הכיפורים, וביום הכיפורים מה שאין בשעיר, שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר, והשעיר אינו מכפר אלא ביום

'כי ציד בפיו'

שוחט שאינו מתנהג כראוי - אף במדת חסידות - משפיע הדבר על האוכל משחיתתו | איך אכל יצחק משחיתתו של עשו שהיה מזומר לעכו"ם | האם פסול שחיטת המומר הוא פסול עצמי או משום שאינו שוחט כדן | הדבר תלוי אם האבות יצאו מכלל בני נח | האם גם במדת חסידות נאמר הכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לידי צדיקים

כפי שמוכיח רבינו בכמה מקומות¹, לא קשיא, "כיון דלא היה אז בר זביחה כלל, דהם עצמם גם כן הרי לא היו בני זביחה, ועל כן שוב גם שחיטת עשו כשרה".

אך לצד שהאבות יצאו מכלל בני נח, "אם כן הרי היו נחשבים בני זביחה, דקרינן בהו זבחת ואכלת, וכדברי הרא"ם (בפרשת וישב לו, ב ד"ה ובשלשתן) שהבאתי (בית האוצר ח"א כלל א אות יא), שכתב דשבטים אכלו מפרכסת מפאת דהשחיטה מתרת בהם כבישראל, עיין שם, ואם כן כיון דהיו האבות עצמם בני זביחה, אם כן שוב שפיר שחיטת עשו היתה איסור מפאת היותו ישראל מומר, שהרי היה אפשר ליצחק לאכול משחיטה כשירה שחיטת עצמו או שחיטת יעקב, כיון שהם היו בני זביחה, ואם כן שוב תיקשי דאיך אכל משחיטת עשו - השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם"².

ומסיים רבינו: "ואולם, אין זה ברור אי שייך בזה השתא בהמתן כו', כיון דהאבות קיימו את התורה עד שלא ניתנה רק ממדת חסידות, ואם כן יש לומר דבמדת חסידות לא שייך השתא בהמתן כו', דאפילו שוגג דאיסור דרבנן דנו **האחרונים ז"ל** (נתיבות המשפט סימן רלד ס"ג) דלא חשיב עבירה ואין צריך כפרה וסליחה, וכל שכן שוגג דמדת חסידות, ועל כן אין חשוב תקלה כלל, ונהי דבאיסור דרבנן איתיה גם כן לכללא דהשתא בהמתן כו', ועיין **אתון דאורייתא** (כלל י ד"ה והנה)³, עם כל זה גבי מדת חסידות דאינו דין לא מדאורייתא ולא מדרבנן, והוא רק מדה ודרך של חסידות, על כן שפיר יש לומר כן, דכל שאין החטא בידיעה ובמזיד הרי לא יצא ממדת ודרך החסידות, ולא מיחשיב תקלה כלל, ודו"ק"⁴.

בפסוק (כה, כח) 'ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו', תרגם אונקלס: "אָרִי מְצִיָּדָה הוּא אכיל". והקשה על כך רבינו **גה"ק רבי יוסף ענגיל ז"ע** בספר **'בית האוצר'** (מערכת א כלל א אות יט): הלא אמרו חז"ל (קידושין יח.) שעשו היה 'שיראל מומר' לעבודה זרה, והרי גמרא מפורשת היא במסכת חולין (ה.) שזומר לעכו"ם פסול לזביחה, ואם כן היאך אכל יצחק משחיטתו של עשו.

ואם תאמר, שיצחק החזיק את עשו לטוב ולא ידע שהוא מומר לעבודה זרה, שהרי "היה צד אותו ומרמהו בדבריו" (רש"י כאן), הרי כבר הבטיחו חז"ל (יבמות צט.) ש"אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם"⁵, ולא יתכן שנכשל יצחק באכילת בשר שלא נשחט כדל"ך.

תחילה מביא רבינו שיטת **רש"י ז"ל**, אשר על פיה אפשר לחלק בין כל ישראל מומר לבין עשו, וזאת "לפי מאי דמוכח מלשון רש"י חולין (ד: ד"ה אלא מומר), דפסול שחיטת מומר מחשש שמא שחט לעכו"ם או שמא לא שחט יפה, עיין שם היטב ברש"י שכתב לשון 'סמכינן עליה' כו', והיינו דסמכינן עליה ששחט יפה ולא לעכו"ם. אם כן יש לומר, דנשמר יצחק מן השמים ממכשול באמת, והיינו דאותם השחיטות ששחט עשו עבור יצחק שחט אותם יפה באמת ולא לשם עכו"ם".

"ואולם לא קיימא לן כן, רק דפסול מומר הוא פסול עצמי, דלאו בר זביחה הוא מפאת שאינו מאמין וחושש בזביחה, ולא קרינן ביה 'זבחת' (דברים כז, ז) וכמו שכתבו **התוספות** (ג: ד"ה קסבר) **והראשונים ז"ל** בריש חולין (רא"ש סימן ז; ועיין רשב"א ד: ד"ה ומומר כו').

וכאן מגיע רבינו לחקירתו הידועה, אם האבות יצאו מכלל בני נח. לצד שלא יצאו מכלל בני נח,

בצעירותו, גלה הרה"ק רבי **צבי הירש מליסקא ז"ע** למקום לתורה, הלא היא העיר בוניאהאד, כדי לשבת שם על התורה ועל העבודה, בפקודת רבו הגדול הרה"ק **בעל 'שמחה משה' מאוהעל ז"ע**. הוא ישב שם מספר שנים והגה בתורה בהתמדה רבה ולאחר מכן שב לעיר אוהעל. כמוכן, תיכף עם שובו לעיר, פנה לבית רבו ה'שמחה משה' ז"ע כדי ליטול ממנו ברכת שלום.

נכנס הוא לפני רבו, עמד לפניו באימה וביראה והושיט את ידו לשלום. אך רבו הגדול נענה לעומתו: "דואה אני עליך אמנם כי יגעת בתורה יגיעה רבה, אלא שלעומת זאת צלם האלקים שהיה עליך טרם נסיעתך, אינו כפי שהיה". יצא רבי צבי הירש מעם רבו בפחי נפש והחל לערוך את חשבון נפש, במה חטא ומדוע ולמה תקראנה אותו כאלה.

עברו כמה ימים ורבי צבי הירש עדיין עוסק בחשבון נפשו, מפשפש במעשיו ומחשב בעברו, כדי לדעת אל מה ירמזון דברי רבו. לפתע ניגש אליו רבו ה'שמחה משה' ואמר לו: "בוא ואגלה לך סיבת הדבר. הנה כשישבת בבוניאהאד אכלת שם משחיטת השוחטים שבאותו מקום. דע לך, כי אותם שוחטים אמנם יראים ושלמים, אך למרות זאת אין שחיטתם בשלימות, מחמת שלש סיבות. האחת, שאינם מקפידים על טבילה במקוה בעת הצורך. השנית, שאינם שוחטים עם קובע עליון. והשלישית, כי אין הם בקיאים די הצורך באומנות של העמדת הסכין!".

עד כדי כך היה גדולה השפעתו של השוחט על האוכל משחיתתו, שגם בעיני חסידות דקים מן הדקים, ניכר הדבר על האוכל מבשר זבחון.⁶

וסליחה, עם כל זה תקלה על כל פנים נחשב, ובפרט לגבי אדם גדול, ושפיר קמתמה השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה כו', ועיין בש"ס סנהדרין (נה) דקאמר דעבירת קטן קרוי תקלה, עיין שם היטב, אף על גב דמדינת אין צריך כפרה וסליחה אף כשיגדיל, וכמבואר באורח חיים סימן שמג... ועיין בקהלות יעקב זרעים סימן ד, מה שכתב בדברי רבינו באתון דאורייתא.

ז) המשך לשונו: "ואולם בשבת (קכ) איתא, תנו רבנן, מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו, ומלך עליה לגודרה, וזכר ששבת הוא, ונמנע אותו חסיד ולא גדרה כלל אף בחול, הואיל ובאה לו תקלה להרהר על הגדירה בשבת. **ובחייושי אגדות** למהרש"א (שם ד"ה ונמלך) כתב, וז"ל: ואף על גב דהרהור מותר, וגם שגג בהרהור כדאמר 'זכור' כו', מדת חסידות הוה, עכ"ל. ומוכח דגם שוגג דמדת חסידות נחשב חטא ותקלה לחסיד, שהרי הרהור בשבת מותר מדינת ואסור רק ממדת חסידות, וזה החסיד היה רק שוגג בהרהור, ואף על פי כן חשיב ליה חטא ותקלה ממדת חסידות, ובאתי רק להעיר".

איהו גופיה פסול לזביחה. ושם יש לומר, דלא אכל יצחק באמת ולא בא לידי מכשול, ואגוף הציווי לא קשיא, כיון דהוא החזיקו בטוב, ואולם לתרגום הנ"ל דהיה אוכל באמת מצידו - קשיא".

ד) ראה בית האוצר מערכת א כלל א אות א; שו"ת **בן פורת** ח"א סימן ד אות א עמוד יד: ד"ה והנני שב.

ה) ובהמשך דבריו מוסיף רבינו, שגם לדעת המפרשים דפסול עכו"ם לזביחה הוא משום שאינו מצווה על הזביחה ולכן לא קרינן ביה 'זבחת', יש לחלק ולומר שכיון שיצאו מכלל בני נח האבות נחשבו לבני זביחה, עיין שם.

ו) עיין שם, דלאחר שהביא רבינו: "דקצת אחרונים הוסיפו לחדש עוד, דשוגג באיסור דרבנן אין צריך כפרה וסליחה... ולענ"ד סברא זאת צריכא עיונא רבה מש"ס חולין (י), רבי זירא ורבי אסי... השתא בהמתן של צדיקים כו', עכ"ל הגמרא, ומפורש פה דגם שוגג באיסור דרבנן נחשב לעבירה...". והאריך בזה. כתב: "הנה יש לומר עוד, דאפילו אי שוגג בדרבנן לא הוי עבירה שתצטרך כפרה

א) ספר 'לבושי יהודה' מאת הרה"ג ר' **יהודה מאסקאוויטש** ז"ל השו"ב מליסקא, ששמע מרבו הרה"ק מליסקא ז"ע, בעל 'אך פרי תבואה' (מובא בספר 'אוצרות - אוצר אליעזר' עמוד קכו).

ב) וראוי לציין בעניין זה מה שכתב רבינו **בגליוני הש"ס** ראש השנה טו: ד"ה במקום, לאחר שהביא משו"ת **הלכות קטנות** (ח"א סימן ט) שכתב: "וזה כלל גדול שהיה מוסר בידינו, אם הלכה רופפת בידך, פוק חזי מה עמא דבר, כי פשוט הוא אשר באהבת ה' את עמו ישראל יסיר מכשול מדרכיהם ולא יטו כל העולם אחר היחיד אילו סברתו דחווה", הוסיף רבינו: "ולפי דבריו, יש למנהג כח יותר כשהוא להקל במידי דאכילה מבשאר מילי, כיון דבמידי דאכילה אמרינן השתא בהמתן כו', והציבור תמיד צדיקים הם, ועמך כולם, היינו הכלל, וודאי צדיקים".

ג) המשך לשונו: "ועיין בראשית רבה (סח, יג) על הפסוק (להלן יב, א) 'ועתה שא נא כלך', שחזו מאני זיינך שלא תאכילני נבילות וטריפות, וקשה גם כן, דמה מועלת ההשחזה, הא

וראיתי בספר הכוזרי (מאמר ג סימן מט) כתב ז"ל: אמר החבר, הטומאה והקדושה שני עניינים זה כנגד זה, לא ימצא האחד אלא בהמצא השני, ומקום שאין קדושה אין טומאה, כי ענין הטומאה איננו כי אם דבר שאסור על בעליו לנגוע בדבר מדברי הקדושה ממה שהוא מקודש לאלקים, כמו הכהנים ומאכלם ומלבושם והתרומות והקרבתות ובית המקדש, וזולת זה הרבה. וכן ענין הקדושה, דבר שאסור על בעליו לנגוע בדברים רבים ידועים ומפורסמים, ורוב מהם שהם תלויים במעמד השכינה, וכבר חסרנו אותה. ומה שמצינו היום איסור שכירת הנדה והיולדת, אינו מפני הטומאה, אבל היא מצוה גרידא מאת הבורא, עכ"ל.

והנה, וודאי אין כוונתו דאיסור שכירת נדה ויולדת בזמן הבית היה מפאת טומאה, שהרי בענין איסור השכיבה אין שום חילוק בין זמן הבית לשלא בזמן הבית, ורק כוונתו, דמה שאיסור השכיבה נוהג גם עתה אף על פי שענייני טומאה וטהרה רובם אין נוהגים עתה, זהו מפאת שאיסור השכיבה איננו משום טומאה כלל מעולם, רק ציווי גרידא של איסור הוא מאתו יתברך ככל שאר האיסורים, וזה פשוט. ואם כן מבואר דסבירא ליה ז"ל דנדה לבעלה איננה טומאה - רק איסור.

אשה שנטענה משנים והאחד אינו נשוי - מצוה עליו לכונסה

בגמרא בבא קמא (יג.), כי ליכא לאישתלומי מהאי - משתלם מהאי.

עיינן מהרי"ק (שורש קכט אות ד), שדן מזה לעניין אשה שנטענה משנים, והאחד נשוי והשני אינו נשוי, דעל האינו נשוי מצוה לכונסה, כיון דהנשוי אי אפשר לו לכונסה - מפני תקנת רבינו גרשום מאור הגולה, על כן נשאת המצוה על האינו נשוי, וכך דכאן דכל היכא דליכא לאישתלומי מהאי משתלם מהאי, עיין שם.

אם מקיימים מצות צדקה בנתינה לעני שאינו הגון

בגמרא בבא קמא (עז), אפילו בשעה שעושין צדקה הכשילם בבני אדם שאינן מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר.

עיינן מה שכתבתי בגליון ראש השנה (י) בשם ספר יראים (סימן שיו; בדפ"ח סימן שצג ד"ה ובצדקה) [ז"ל: וכי אמרינן (שם) בצדקה דחייב עלה לאלתר, כשהוא מאחזה מטעם צרות עין, אבל אם מאחרה כדי ליתן להגון - לא עבר עלה ב'בל תאחר' (דברים כג, כב)].

ועיינן רבינו יונה ברכות פרק אלו דברים (מב. מדפי הרי"ף ד"ה לא), דמשמע מדבריו דגם בנתינה לעני שאינו הגון מקיימין מצות צדקה.

ובכוונת היראים יש לספק בזה, אם כוונתו דאין מקיימין המצוה כלל באינו הגון, או כוונתו דמכל מקום הגון עדיף, ומשום הכי לית ביה משום 'בל תאחר'.

"דנראה דשי"ס דילן אינו סבירא ליה קל וחומר זה, דאם כן אמאי בשחטו קודם שנגמר דינו מותר בהנאה (בבא קמא מד), הא משום קל וחומר זה ראינו שאסור בהנאה אפילו בשחטו קודם שנגמר דינו. ומלבד זה נראה דאינו ראייה מבהמה לאדם, כיון דקיימא לן (עיינן סנהדרין מג) כל המומתין מתדיין, ותשובה מהני בדיני שמים, אף על גב דהבית דין אין משגיחין על זה, ואין נשלם כפרתו עד שימות, מכל מקום שוב לא שייך ללמוד קל וחומר לאסור אותו בהנאה מבהמה". ברם כתב לפי זה, דכל זה בעבד, אבל על כל פנים במת עכו"ם דלא מהני תשובה, יאסר בהנאה כמו שור הנסקל. והאריך שם עוד לפלפל בזה, ובסוף דבריו כתב: "שוב נדפס ספר בית האוצר, וראיתי בכלל ח' שכתב גם כן לחדש דין זה... וכבר דברתי מזה עם הגאון המחבר שליט"א, והודה כי יש מקום לדברינו הנ"ל".

(ג) המשרש לשוננו: "ועיינן בספר שב שמעתתא (שם) שכתבתי א פרק יב ד"ה ועוד, ואלף) שדקדק גם כן כלל זה מדברי התוספות הני"ל, ותמה על שו"ת זכרון יוסף (י"ד סימן ט ד"ה ומלבו) שמפלפל לומר דנדה לבעלה מסורה אפילו היכא דאיכא ספק ספיקא, מטעמא דספק טומאה ברשות היחיד קיימא לן דאפילו אתה יכול להרבות כמה ספיקות - טמא, עיין שם ה"טב". וראה אריכות בזה בשו"ת נודע ביהודה תנייני י"ד סימן קכ ד"ה וגם: שו"ת פני יהושע ח"ב אה"ע סימן מד.

(ד) וכן הוכיח בשו"ת אבני נור אה"ע סימן רמ אות ה. אמנם תלמידו בשו"ת חלקת יואב י"ד סימן כט ד"ה ומש"כ, כתב לדחות: "דכוונת הכוזרי היא רק דאין איסור במה שבעלה נטמא, אבל ודאי מודה דאיסור נדה היא מטעם דאסור לבא על הטמאה, וזה ברור כשמש". וראה לאור ההלכה עמוד רצא.

(ה) ובהמשך הדברים הוכיח כן גם מדברי הגר"א באדרת אליהו פרשת שופטים יז, ח ד"ה אשר יבחר, ראה שם.

(ו) כדעת תוספות יבמות כד: ד"ה משום, דמצוה לכונסה, כמו באנוסה, עיין שם.

(ז) וראה יד רמה בבא בתרא ט: אות קיט, שכתב להדיא: "דהאי מאן דיהיה צדקה לבני אדם שאינן מהוגנים, לאו צדקה היא". ולצ"ל, כי גדולה מזו מצינו בספר חסידים אות סא, דאף נחשב לו עון, שמקיים מורדים בהקדוש ברוך הוא, עיין שם.

עכו"ם ועבד מת מותרים בהנאה | בנתיניו מיתת בית דין אסורים בהנאה התוספות בבא קמא (י. ד"ה שהשור) כתבו, ז"ל: ולא קשיא מידי, דאיצטריך (ילפוטא דשור' ולא אדם) לעבד ולעכו"ם הקנוי לישראל שנפל לבור, דההוא שרי בהנאה, עכ"ל.

ודע, דנהי דעכו"ם ועבד מת מותרים בהנאה וכתוספות בבא קמא הנ"ל, ובעכו"ם הוא מפורש גם כן בירושלמי שבת (פ"י ה"ה) וש"ס סנהדרין (ט). עם כל זה אשכחנא פתרי שהיו עכו"ם ועבד מת אסורים בהנאה, והיינו אם הרגו אדם ונתיניו מיתות בית דין, אז יש לחדש דאסורים בהנאה אחרי מיתתם.

וזוה על פי דברי המכילתא פרשת משפטים (פרשה י אות ק) על הכתוב (שמות כא, כח) 'לא יאכל את בשרו', ז"ל: אין לי אלא איסור אכילה, מניין שהוא אסור בהנאה, אמרת קל וחומר, ומה אם עגלה ערופה שהיא מכפרת על שפיכת דמים - הרי היא אסורה בהנאה, שור הנסקל שהוא שופך דמים - דין הוא שיהא אסור בהנאה כו'. רבי יצחק אמר כו', קל וחומר, ומה אם עגלה ערופה - שאינה מטמאה את הארץ ולא מסלקת את השכינה, הרי היא אסורה בהנאה, שור הנסקל שהוא מטמא כו' (דשפיכות דמים מטמא את הארץ כו', כמבואר פרק במה מדליקין (שבת לג.)), דין הוא שיהא אסור בהנאה כו', עכ"ל.

ואם כן לדברי המכילתא הנ"ל, גם אדם שופך דמים ראוי שיאסר בהנאה מקל וחומר הנ"ל וכמובן. אלא דאישראל השופך כו' אין צריך קרא, דבלאו הכי ישראל מת אסור בהנאה, ורק עכו"ם ועבד דמותרין בהנאה לתוספות בבא קמא הנ"ל, שפיר יש לחדש דעכו"ם ועבד רוצח מיתה אסורין בהנאה גם לתוספות הנ"ל - מקל וחומר דמכילתא הנ"ל, וכמו דשור הנסקל נאסר בהנאה מקל וחומר הנ"ל, וכמובן.

יולדת ונדה לבעלה הוא איסור גרידא - לא משום טומאה

התוספות בבבא קמא (יא. ד"ה דאין) כתבו ז"ל: ואם תאמר, ולרבי אלעזר דאמר (שם) חוששין משום דאין מקצת שליח בלא וולד, אבל אם היה מקצת שליח בלא וולד לא היתה חוששת, היכי דמי, אי ברשות הרבים, אפילו בחד ספיקא מטהרי (עיינן טהרות פ"ד מ"ז), ואי ברשות היחיד, אפילו בספק ספיקא נמי טמא, דהא תנן (שם פ"ו מ"ד) כל ספיקות שאתה יכול להרבות ברשות היחיד אפילו בספק ספיקא - טמא. ויש לומר, דשמעתין איירי לענין לאוסרה על בעלה, עכ"ל.

ומבואר בזה, דאיסור יולדת לבעלה איננו משום טומאה, רק איסור גרידא הוא כשאר איסורי תורה, ועל כן לא שייך ביה הא דספק טומאה ברשות היחיד ספיקו טמא. ופשוט דהוא הדין דנדה וזבה לבעליהן אינו טומאה - רק איסור, דנדה וזבה ויולדת כלהו בני חדא ביקתא אינון - עיינן רמב"ם הלכות איסורי ביאה (פ"ד ה"ג).

(א) וראה בית האוצר מערכת א כלל ח אות ב ד"ה עוד, בטעם הדבר שמוותרים בהנאה: "דנראה דקדושת האדם אשר לו בחיים, הוא הגורם לו להאסר אחרי מיתתו, דכל שמחיים הוא קדוש יותר, אזי כשמת ונסתלקה הקדושה, אדרבה - חל עליו תיעוב גדול יותר, ומפאת התיעוב ההוא הוא נאסר בהנאה, והרי זה ממש כענין הטומאה, דמת ישראל יש בו טומאה יתירה ממת עכו"ם - לרבי שמעון בן יוחאי (יבמות סא), דמת ישראל מטמא באוהל ולא מת עכו"ם. וזה ודאי מפאת דפעולת הגרעון הוא לפי גודל המעלה, וכאשר יש לדבר מעלה ומדרגה יותר גדולה, אז אדרבה בהיות הגרעון פועל בו, אזי הוא פועל בו פעולה יתירה טפי מזהותו פועל דבר שאין לו מעלה כל כך, וכמו שהארכנו בזה בספר לקח טוב (כלל ו פסקא יז-יח), עיין שם ה"טב, שהבאתי שם דוגמאות רבות לזה מן הגמרא (וראה גבורת שמונים אות לט ד"ה וע"ל; גליון השי"ם עבודה ורה נב. ד"ה קרא).

ועל כן גם כאן כן הוא, דישראל שיש לו קדושה יותר גדולה, על כן אדרבה תיעוב המיתה פועל בו ביותר, וחל עליו תיעוב גדול יותר האוסרו בהנאה. מה שאין כן עבד, דאין לו זאת הקדושה, וכל שכן עובד כוכבים, אין חל עליהם תיעוב כל כך לשיאסור אותם בהנאה. וכענין הטומאה של מת כן הוא גם כן ממש ענין איסורו, דכמו שעלנין הטומאה מת ישראל יש לו יותר טומאה ממת עכו"ם - לרבי שמעון בן יוחאי, והסבירא בזה בהכרח כנ"ל - דפעולת הגרעון הוא לפי גודל המעלה, וכן מבואר להדיא בספר אור החיים על התורה ריש פרשת חקת (ט. ב ד"ה ויתבאר - ד"ה ונב) בארוכה, גם כן לענין איסור, לכולי עלמא אי אפשר ללמוד עכו"ם ועבד מישראל... עיין שם שהאריך עוד, וסיים עלה: "וזה עיקר".

(ב) ובכלי חמדה פרשת משפטים אות יא, הביא חידוש זה מ"ספר אמרי הצבי ליידי נפשי הגאב"ד דאב"ר ש"י, שכתב לדמות עבד ועכו"ם שנתייבו מיתת בית דין לשור הנסקל - ליאסר בהנאה: "וכתב כן בלי ראייה". וכתב לו הכלי חמדה: "ולע"ד הדבר תמוה מאד לומר כן מסבא - להקיש אדם לבהמה, בפרט עבד דדינו כישראל - שיהיה דינו כבהמה שיאסר בהנאה בנגמר דינו למיתת. דהרי לפי דעת כ"ת נראה פשוט, דלהפוסקים דסבירא להו דשור הנסקל נאסר מחיים, הוא הדין בעבד נאסר בהנאה מחיים, ודאי ודאי בדוהא היא...". ושוב הביא דברי המכילתא הנ"ל, אך כתב לדחות:

ההבטחה האחרונה שמחוללת פלאים:

"כל מי שיסייע בהדפסת החיבורים שלי, אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"

(הבטחתו של רבינו ז"ע סמוך להסתלקותו, באוני חתנו הגה"צ רבי יצחק מעגל מרגנשטערן זצ"ל - מייסד וראש חברת 'אוהבי תורה' להוצאת ספרי רבינו)

לרכישת הספרים (במשלוח עד הבית), לקבלת הגליון ולהתרומות:
טל: 1800-200-855 | דוא"ל: ot035104720@gmail.com